

Sygn. akt II KK 52/12

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 stycznia 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Waldemar Płóciennik (przewodniczący)

SSN Jarosław Matras (sprawozdawca)

SSN Jacek Sobczak

Protokolant Katarzyna Głodowska

w sprawie **J. O.**

oskarżonej z art. 155 kk

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 16 stycznia 2013 r.,

kasacji, wniesionej przez pełnomocnika oskarżyciela substydiarnego

od wyroku Sądu Okręgowego z dnia 23 sierpnia 2011 r.,

utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego

z dnia 28 stycznia 2011 r.,

I. uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym Sądowi Okręgowemu w Ł.;

II. zarządza zwrot oskarżycielowi substydiarnemu R.

O. kwoty 450 zł. (czterysta pięćdziesiąt zł)

uiszczonej jako opłata od wniesionej kasacji.

UZASADNIENIE

J. O. została oskarżona subsydiarnym aktem oskarżenia o to, że w dniu 5 stycznia 2007 r. znajdując się pod wpływem alkoholu doprowadzając do urazu czaszkowego nieumyślnie spowodowała śmierć J. O. w miejscowości G., tj. o czyn z art. 155 k.k.

Wyrokiem z dnia 28 stycznia 2011 r., Sąd Rejonowy w P. uniewinnił oskarżoną od zarzucanego jej czynu i rozstrzygnął o kosztach procesu.

Apelację od tego wyroku wniósł pełnomocnik oskarżyciela subsydiarnego. Zaskarżając wyrok w całości na niekorzyść oskarżonej zarzucił mu:

„wielokrotną obrazę przepisów postępowania mającą wpływ na treść skarżonego wyroku tj.:

I. w zakresie error in omittendo tj.

1. obrazę przepisom art. 170 § 1 pkt 2 i 5 kpk oraz art. 98 § 1 kpk (ewentualnie także art. 167 kpk) poprzez bezzasadne oddalenie wniosków dowodowych o dopuszczenie dowodu z ustnej opinii biegłych /.../ z Instytutu Ekspertyz Sądowych im. Prof. Sehna w Krakowie oraz brak prawidłowego uzasadnienia postanowień w tej materii z dnia 26 sierpnia 2010 r. i 14 stycznia 2011 r. (przytoczenie jedynie sformułowań ustawowych); ewentualnie nie przeprowadzenie z urzędu dowodu z jakiegokolwiek opinii kryminalistycznej;
2. obrazę przepisów art. 170 § 1 pkt 2 kpk oraz art. 98 § 1 kpk poprzez bezzasadne oddalenie wniosku dowodowego o dopuszczenie dowodu z zeznań świadka dr M. K. oraz brak prawidłowego uzasadnienia postanowienia w tej kwestii z dnia 14 stycznia 2011 r. (przytoczenie jedynie sformułowań ustawowych);
3. obrazę przepisów art. 170 § 1 pkt 2 kpk oraz art. 98 § 1 kpk (ewentualnie także art. 167 kpk) poprzez bezzasadne oddalenie wniosków dowodowych o dopuszczenie dowodu z ustnej uzupełniającej opinii biegłego S. W. oraz brak prawidłowego uzasadnienia postanowień w tej materii z dnia 26 sierpnia 2010 r. i 14 stycznia 2011 r. (przytoczenie jedynie sformułowań ustawowych); ewentualnie nie przeprowadzenie z urzędu dowodu kompleksowej opinii medycznej na temat przyczyn zgonu J. O. i możliwych do ustalenia okoliczności towarzyszących temu zgonowi;

4. obrazę przepisów art. 170 § 1 pkt 2 kpk oraz art. 98 § 1 kpk poprzez bezzasadne oddalenie wniosku dowodowego o dopuszczenie dowodu z zeznań świadka D. U. oraz brak prawidłowego uzasadnienia postanowienia w tej kwestii z dnia 14 czerwca 2010 r.;
5. obrazę przepisów art. 167 kpk i art. 177 § 1 poprzez nie przeprowadzenie dopuszczonego dowodu (zwrócenie się do powiatowego centrum zdrowia w B.) i nie podjęcie z urzędu dalszych czynności dowodowych w zakresie ustalenia składu osobowego załogi karetki która przybyła na miejsce zgonu J. O.;
6. obrazę przepisów art. 170 § 1 pkt 2 i 5 kpk oraz art. 98 § 1 kpk poprzez bezzasadne oddalenie wniosków dowodowych o dopuszczenie dowodu z zeznań świadków T. P. i S. N. oraz brak prawidłowego uzasadnienia postanowienia w tej kwestii z dnia 14 czerwca 2010 r.;

II. w zakresie *error in iudicando* tj.:

obrazę przepisu art. 424 § 1 pkt 1 kpk poprzez brak precyzyjnego wskazania w uzasadnieniu skarżonego wyroku czy Sąd *meriti* uznał za udowodnione czy też nie wiele faktów istotnych dla rozstrzygnięcia, a w szczególności takich jak to czy oskarżona przyczyniła się do uszkodzenia kolana J. O. oraz czy wykazywała wobec niego agresję, czy śmierć J. O. została spowodowana przez osoby trzecie, czy miała miejsce w domu, czy poza nim; oraz brak precyzyjnego odniesienia się do przeprowadzonych dowodów (a nawet np. w przypadku zeznań świadka A. S. brak jakiegokolwiek odniesienia).”

Podnosząc powyższe zarzuty skarżący wniósł o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Po rozpoznaniu apelacji Sąd Okręgowy w Ł. wyrokiem z dnia 23 sierpnia 2011 r., utrzymał zaskarżony wyrok w mocy, uznając wniesioną apelację za oczywiście bezzasadną.

Od wyroku tego kasację wniósł pełnomocnik oskarżyciela subsydiarnego. Zaskarżając wyrok w całości na niekorzyść oskarżonej zarzucił mu rażące naruszenie prawa procesowego polegające na obrazie przepisów art. 433 § 2 k.p.k. oraz art. 457 § 3 k.p.k. poprzez brak rozważenia wszystkich zarzutów apelacji oraz nieustosunkowanie się do nich przez Sąd Okręgowy w uzasadnieniu skarżonego wyroku, co miało wpływ na treść wyroku.

Podnosząc ten zarzut autor kasacji wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja okazała się zasadna. Nie sposób odmówić trafności podniesionego w kasacji zarzutu. Stosownie do treści art. 433 § 2 k.p.k. sąd odwoławczy ma obowiązek rozważyć wszystkie zarzuty i wnioski wskazane w środku odwoławczym, chyba że ustawa stanowi inaczej. Skoro w toku postępowania odwoławczego nie zaistniała sytuacja, w której przepis ustawy zwalniałby sąd *ad quem* od tego obowiązku z uwagi na inne rażące uchybienia, których charakter przesądzałby treść orzeczenia tego sądu (art. 439 § 1 pkt 1-8 k.p.k., 440 k.p.k.), to rzeczą tego sądu było ustosunkowanie się do podniesionych zarzutów apelacji. W korelacji z obowiązkiem określonym tym przepisem pozostaje wymóg wynikający z treści art. 457 § 3 k.p.k. To właśnie z tego ostatniego przepisu wynika, że sąd odwoławczy winien w uzasadnieniu wyroku wskazać dlaczego zarzuty i wnioski apelacji uznał za zasadne albo niezasadne. Jest także oczywiste, że odniesienie się do zarzutów i wyjaśnienie ich zasadności lub niezasadności powinno spełniać warunek konkretności, a więc wymaga wnikliwego, z odwołaniem się do okoliczności zawartych w aktach sprawy, ustosunkowania się do argumentacji skarżącego (por. np. wyroki SN: z dnia 22 czerwca 2011 r., II KK 29/11, Lex 847134; z dnia 20 października 2011 r., III KK 120/11, Lex 1101661; z dnia 5 kwietnia 2012 r., V KK 304/11, Lex 1163973).

Rację ma skarżący, że uzasadnienie wyroku nie odnosi się w sposób konkretny do zarzutów apelacji. Wprawdzie sąd II instancji zadeklarował, że w sprawie nie zaszły uchybienia wskazane w środku odwoławczym, ale w dalszej części swojego uzasadnienia nie podał w ogóle, albo podał w sposób niezgodny z treścią niektórych dowodów, dlatego zarzuty te okazały się niezasadne. Przypomnieć trzeba, że autor apelacji w sposób konkretny wskazał na niezasadność oddalenia jego wniosków dowodowych (zarzuty w pkt 1-6), także tych, które zmierzały do uzupełnienia opinii biegłych, a tymczasem w uzasadnieniu wyroku zaprezentowano ponownie ustalenia faktyczne, omówiono niektóre dowody oraz stwierdzono, iż w apelacji nie podano żadnych nowych okoliczności czy ustaleń (str. 5-8). Niezgodnie z treścią konkretnych zarzutów apelacji sąd II instancji wskazał, że w apelacji przedstawiono własną wizję przebiegu zdarzenia oraz własną ocenę dowodów. Co więcej, brak właściwej analizy zarzutów apelacji

wynika także z tej części uzasadnienia wyroku, w której sąd *ad quem* odniósł się do braku potrzeby przesłuchania biegłych z Instytutu Ekspertyz Sądowych im. Prof. Sehna. Analizując uzasadnienie wyroku można stwierdzić, że w zasadzie jest to jedyne odniesienie się w sposób *in concreto* do zarzutów apelacji ujętych w pkt I. Otóż sąd ten wskazał, że nie ma potrzeby przesłuchiwanie tych biegłych „bowiem opinia nie pozostawia wątpliwości, jest jasna i logiczna. Nie ma zatem podstaw do ponownego przesłuchiwanie biegłych” (str. 10 *in fine* – 11). Tymczasem w aktach sprawy nie ma żadnej opinii czy ekspertyzy tych biegłych (!). W toku postępowania przygotowawczego wydano postanowienie o dopuszczeniu dowodu **z opinii** tych biegłych (k.178), a biegli ci wzięli udział w czynności oględzin miejsca zdarzenia (k. 196 i nast.). Nie została jednak sporządzona opinia (także w czasie czynności oględzin), pomimo, iż prokurator zobowiązywał biegłych do jej wydania. Wprawdzie w aktach postępowania przygotowawczego znajduje się pismo IES im. Prof. Sehna co do kosztów ekspertyzy (k. 231), ale samej ekspertyzy w aktach sprawy nie sposób znaleźć. Pomimo tego, na stwierdzenia wyrażone przez tych biegłych powoływał się prokurator w uzasadnieniu postanowienia o umorzeniu postępowania (k. 244-245). Co istotne, we wniosku dowodowym, który wpłynął do sądu I instancji w dniu 6 czerwca 2010 r. (k.140-144), wskazano na tę okoliczność dotyczącą tych biegłych (brak opinii, udział w czynności oględzin miejsca zdarzenia oraz przeprowadzenie badań śladów krwi) i zażądano przesłuchania tych biegłych. Zestawiając te fakty nie sposób stwierdzić, aby stanowisko sądu II instancji oparte było na danych zawartych w aktach sprawy, i by w takiej sytuacji mogło być aprobowane, jako rzetelne ustosunkowanie się do zarzutu apelacji. Nie można przy tym wykluczyć, z uwagi na okoliczności, które miały być przedmiotem opiniowania przez tych biegłych (zob. treść postanowienia prokuratora), aby dowód ten nie miał istotnego znaczenia dla dokonania właściwych ustaleń faktycznych w kontekście zarzutu aktu oskarżenia, w którym wiążano jednak zachowanie oskarżonej ze śmiercią pokrzywdzonego. Pomijając w tym miejscu, czy treść aktu oskarżenia w sposób wymagany przepisami procesowymi wskazuje na zachowanie sprawcze, które miało w konsekwencji prowadzić do zgonu pokrzywdzonego, to trzeba zauważyć, iż sąd związany był li tylko granicami skargi uprawnionego oskarżyciela. W tym układzie sąd odwoławczy winien szczególnie wnikliwie zwrócić uwagę na te elementy skargi apelacyjnej, w której kwestionowano nieprzeprowadzenie dowodów z uzupełniających opinii biegłych (pkt. 1, 3 apelacji).

Nie jest rzeczą Sądu Najwyższego zastępowanie w tej roli sąd odwoławczego, ale np. o ile skład karetki był już znany w toku postępowania przygotowawczego (k. 110-112), a przesłuchany lekarz z obsady karetki stwierdził zgon przed przybyciem zespołu (k.112), zaś biegła D. U. opisała umiejscowienie na swetrze oskarżonej śladów krwi i określiła jej profil DNA (k. 81-85 w kontekście tezy wniosku na k. 123 oraz postanowienia na k. 134v), co dawałoby określone podstawy do wykazania braku wpływu opisanego wcześniej uchybienia na treść zaskarżonego wyroku, to trzeba zwrócić uwagę, że takie oceny – dosyć łatwo uchwytnie - nie dotyczą wszystkich zarzutów. Należy tu wskazać chociażby przykładowo na to, iż opinia uzupełniająca S. W., k.147 i nast.) w ogóle nie zawierała uzasadnienia, kolejna opinia (k. 218) miała charakter abstrakcyjny albowiem nie odnosiła się do konkretnie stwierdzonego stanu zdrowia pokrzywdzonego (kwestia przewlekłego nadużywania alkoholu), a stwierdzenie tego biegłego na k. 304 wskazuje na określone uchybienia formalne przy wydawaniu opinii. Można oczywiście wywodzić, że to na opinii ZMS Uniwersytetu Łódzkiego dokonano ustaleń faktycznych w zakresie przyczyn zgonu oraz możliwego poruszania się pokrzywdzonego po doznanym urazie czaszkowo-mózgowym (str. 3 uzasadnienia sądu I instancji), ale to obowiązkiem sądu odwoławczego było wykazanie, czy w takiej sytuacji oddalenie wniosku dowodowego sformułowanego na k. 123 było zasadne, zwłaszcza przy braku opinii biegłych z IES im Prof. Sehna w Krakowie.

Wszystkie te uwagi wskazują w sposób jednoznaczny, że naruszenie wskazanych przepisów prawa procesowego miało charakter rażący i mogło mieć istotny wpływ na treść zaskarżonego kasacją wyroku. W takiej sytuacji należało uwzględnić wniosek kasacji i uchylić zaskarżony wyrok, zaś sprawę przekazać do ponownego rozpoznania sądowi II instancji. Przy ponownym rozpoznaniu sprawy sąd ten winien w sposób zgodny z treścią art. 433 § 2 k.p.k. odnieść się do wszystkich zarzutów apelacji, a uzasadnienie wyroku winno wskazywać w sposób konkretny i precyzyjny, dlaczego zarzuty apelacji są zasadne albo też niezasadne. Zrealizowanie w sposób właściwy obowiązków wynikających z przepisów art. 457 § 3 k.p.k. i art. 433 § 2 k.p.k. będzie wskazywać na rzetelnie przeprowadzone postępowanie odwoławcze.

Z tych wszystkich powodów Sąd Najwyższy orzekł jak w wyroku. Wobec uwzględnienia kasacji konieczne stało się zwrócenie uiszczonej opłaty od kasacji, zgodnie z treścią art. 527 § 4 k.p.k.

